

پنجمین کنگره تاریخ اسلام

پژوهش و نگارش تاریخ در عصر دیجیتال

نویسندگان:

سکال جی. گالگانو

جیمز ایس آرندت

سوزان ا. هارنر

مترجمان:

امیرحسین حاتمی

عضو هیئت علمی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی^(ره)

محمد نور محمدی نجف آبادی

دانش‌آموخته دکتری دانشگاه بین‌المللی امام خمینی^(ره)

تهران، ۱۳۹۸

پژوهشکده تاریخ اسلام

پژوهش و نگارش تاریخ

در عصر دیجیتال

نویسندگان: مایکل جی. گالگانو، جی. کریس آرندت، ریموند ام. هایزر

مترجمان: امیرحسین حاتمی، محمد نورمحمدی نجفآبادی

ناشر: پژوهشکده تاریخ اسلام

مدیرنشر: خلیل قویدل

چاپ اول: ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰

چاپ و صحافی: تقویم

ردیف انتشار: ۸۸

۴۰۰۰۰ تومان

سبب حقوق برای پژوهشکده تاریخ اسلام محفوظ است

خیابان ولیعصر (عج)، ایمن، عباسی، خیابان رستگاران، شهرور شرقی، شماره ۹

تلفن: ۳-۸۶۱۴۶۱-۸۶ شماره تماس: ۸۸۶۷۴۸۶۰

web: www.p.a.ac.ir

سرشناسه:	گالگانو، مایکل ج. Galagan, Michael J.
عنوان و نام پدیدآور:	پژوهش و نگارش تاریخ در عصر دیجیتال / ریسناش ما کل جی. گالگانو، جی. کریس آرندت ریموند ام. هایزر؛ مترجمان امیرحسین حاتمی، محمد نورمحمدی نجفآبادی.
مشخصات نشر:	تهران: پژوهشکده تاریخ اسلام، انتشارات، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری:	۲۷۹ ص.
شابک:	978 - 600 - 7398 - 60 - 9
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیبیا
یادداشت:	عنوان اصلی: Doing research and writing in the digital age
یادداشت:	کتابنامه
موضوع:	تاریخ‌نویسی
موضوع:	تاریخ -- تحقیق
موضوع:	تاریخ -- روش‌شناسی
موضوع:	تاریخ -- آموزش به کمک کامپیوتر
شناسه افزوده:	آرندت، ج. کریس Arndt, J. Chris
شناسه افزوده:	هایزر، ریموند ام.، ۱۹۵۵م. Hyser, Raymond M.
شناسه افزوده:	حاتمی، امیرحسین، مترجم
شناسه افزوده:	نورمحمدی نجفآبادی، محمد، ۱۳۶۴- مترجم
رده بندی کنگره:	DS۱۳
رده بندی دیویی:	۹۰۷/۲
شماره کتابشناسی ملی:	۵۷۹۹۱۹۹

سخن اول

تاریخ هر امت و جامعه‌ی دانشگاه فرهنگ و تمدن آن است. به همین دلیل، علم تاریخ در میان علوم، جایگاهی ویژه یافته است. جامعه اسلامی به عنوان یک امت جهانی، دارای چهارده قرن سابقه تاریخی با ابعاد و عناصر، روش و بدون ابهام است. اهمیت این پیشینه تاریخی و ابعاد گوناگون آن، مانند فرهنگ، تمدن علوم، فلسفه و هنر و نقش بی‌بدیل آن در تمدن جهان معاصر، تلاش گسترده دانشگاه‌ها و دانشمندان در این راه نیز در راه تحقیق و مطالعه این تاریخ عظیم برانگیخته است؛ تا بدان پایه که معتبرترین منابع و اطلاعات پژوهشی در حوزه‌های گوناگون تاریخ اسلام را در مراکز علمی غرب می‌توان سراغ گرفت.

به‌رغم توجه ویژه پژوهشگاه‌های دنیای غرب به اسلام، به علت ناتوانی ذاتی آنها از شناخت اسلام ناب و حقیقی - به دلیل عدم دسترسی مستقیم و به دور از حقیقت منابع اصیل، و لاجرم اطلاع محدود پژوهشگران از زمینه‌ها و پس‌زمینه‌های یک تحقیق علمی جامع، آغاز حرکتی اساسی و همه‌جانبه از سوی دانشمندان اسلامی به منظور تصحیح و تکمیل تدریس گذشته ضروری است. اگر این حرکت، گسترده، غنی و متکی بر پیشرفته‌ترین روش‌های پژوهشی آغاز شود، بی‌شک تغییرات بنیادی در مسیر این گونه مطالعات در پژوهشگاه‌های مهم دنیا در زمینه تاریخ اسلام و مسائل مختلف آن دور از دسترس نخواهد بود.

هدف اساسی از تأسیس پژوهشکده تاریخ اسلام - که هم اکنون در آغاز راه است - گام زدن در راه تحقق این آرمان می‌باشد. این پژوهشکده با همت و پیگیری استادان ارزشمند تاریخ اسلام و رشته‌های پیوسته به آن، آغاز به کار کرده و برای نیل به اهداف مقدس خود، آماده همکاری با

همه کسانی است که به این اهداف ایمان دارند. از این رو، پاسخگویی به هزاران پرسش را که در خلال مطالعه ۱۴ قرن تاریخ اسلام مورد توجه خواننده و به خصوص پژوهشگران قرار می‌گیرد، وجهه همت خود قرار داده است. تحقق این مهم با روش‌های گوناگون دنبال می‌شود، که نشر آثار پژوهشی استادان و کارشناسان - به صورت تألیف و یا ترجمه - مانند اثر حاضر، از جمله آنهاست. البته برنامه‌هایی همچون تشکیل کارگاه‌های تخصصی، نشست‌های علمی تخصصی و حمایت از پروژه‌های پژوهشی مورد نیاز، نیز برای تحقق هدف یاد شده در حال پیگیری و اجراست که ضرورت دارد کیفیت و کمیت آنها افزایش یابد.

این مرکز، هم‌اکنون با شش گروه علمی و زیر نظر شورای علمی فعالیت می‌کند، که ان شاء الله به زودی تعداد آنها به دو برابر افزایش خواهد یافت. از جمله اقدامات کم‌سابقه پژوهشکده، تأسیس دانشنامه جغرافیایی تاریخی جهان اسلام است که بزودی اولین مجلد آن عرضه خواهد شد. این دانشنامه با ریاست آقایان استادان در هفت گروه علمی مشغول فعالیت است و هزاران مدخل را - تاکنون - همراه با منابع اصلی آن در پایگاه اینترنتی عرضه کرده است تا دسترسی محققان به منابع را آسان کند.

پژوهشکده تاریخ اسلام به‌وسیله کارگاه‌های علمی - خود با همه پژوهشگران و علاقه‌مندان به مطالعه در سراسر جهان پیوند برقرار می‌کند. این پایگاه علاوه بر انعکاس همه فعالیت‌های این مرکز علمی، بازتاب‌دهنده فعالیت‌های علمی انجام شده توسط مراکز و اشخاص دیگر در این رشته است. با فعال شدن پایگاه مزبور، دسترسی پژوهندگان به مرکز جامع همه‌جانبه، که انعکاس‌دهنده همه آثار موجود در زمینه تاریخ اسلام باشد، میسر خواهد شد.

علاوه بر آن، هم‌اکنون کتابخانه تخصصی (حقیقی و مجازی) فعالیت می‌کند و به تدریج فعال‌تر خواهد شد. از خداوند بزرگ، برای این تلاش و همه تلاشگران در راه حقیقت، آرزوی موفقیت می‌کنم.

سیدهای خامنه‌ای

رئیس پژوهشکده تاریخ اسلام

فهرست مطالب

۱۳	سخن مترجمان
۱۵	سرآغاز
۱۹	مقدمه
۲۳	فصل اول: تاریخ چیست؟
۲۴	سو، استفاده از تاریخ
۲۵	چقدر می‌توانیم از گذشته بدانیم؟
۲۸	مشکلات تحقیقات تاریخی
۳۰	جوهر تاریخ
۳۱	تاریخ تاریخ‌نویسی: یک بررسی کلی
۳۷	فرضیه و نظریه
۴۱	انواع تاریخ
۴۴	جهان تاریخ
۴۵	کار سخت تاریخ: پژوهش، تحلیل، نگارش
۴۶	منابع برای مطالعه بیشتر
۴۷	فصل دوم: جستجوی منابع
۴۷	انتخاب موضوع

۵۰	دورنمای پژوهش
۵۲	خط سیر پژوهش
۵۳	آماده‌شدن برای خط سیر پژوهش
۵۴	تنظیم خط سیر پژوهش
۷۳	فصل سوم: ابزارهایی برای تحلیل؛ منابع دست دوم
۷۴	منبع دست دوم چیست؟
۷۵	زم - تاریخی
۷۶	زم - تاریخ‌نگارانه
۷۶	کدام منابع دست دوم بر است؟
۷۸	بررسی مقدماتی
۸۰	اینترنت؛ فرصت و مشکلات
۸۱	نویسنده وبسایت چه کسی است؟
۸۲	خواندن منابع دست دوم
۸۲	خوانش انتقادی
۸۵	گذشته سرزمینی بیگانه است؛ مطالعه زمینه‌های تاریخ
۸۶	مطالعه زمینه تاریخ‌نگارانه
۹۱	مطالعه منابع
۹۲	نقد و بررسی
۱۰۰	کتاب‌شناسی توصیفی
۱۰۰	فیش‌برداری کتاب‌شناختی
۱۰۲	یادداشت‌برداری
۱۰۵	نتیجه
۱۰۷	فصل چهارم: شواهد و مدارک دست اول
۱۰۸	منبع دست اول چیست؟

۱۰۹	ارزیابی شواهد مکتوب
۱۰۹	نویسنده
۱۱۰	دیدگاه
۱۱۱	مخاطب
۱۱۲	هدف
۱۱۳	لحن و زبان
۱۱۵	اهمیت
۱۱۵	ارزیابی شواهد شفاهی
۱۱۷	ارزیابی شواهد تصویری
۱۲۰	ارزیابی شواهد فیزیکی
۱۲۱	آخرین تأملات دربارهٔ عناصر تحلیل
۱۲۱	انواع منابع و کاربردهایشان
۱۲۲	مکانبات
۱۲۴	یادداشت‌ها، خاطرات، و زندگی‌نامه‌های خودیوش
۱۲۵	اسناد دولتی
۱۲۶	وصیت‌نامه‌ها و فهرست اموال
۱۲۹	گزارش‌های آماری
۱۳۰	روزنامه‌ها و گاه‌نامه‌ها
۱۳۱	مصاحبه‌های شفاهی
۱۳۲	عکس‌ها و نقشه‌ها
۱۳۶	دست‌ساخته‌ها (مصنوعات)
۱۳۸	منابع دست اول یک مقالة دانشجویی
۱۴۲	نتیجه
۱۴۳	فصل پنجم: نگارش
۱۴۳	آغاز فرایند نگارش

۱۴۴	نگارش اولیه
۱۴۵	دورنما
۱۴۵	داوری و اعلام نظر همکاران
۱۴۶	مقاله کوتاه شخصی
۱۴۷	اولین پاراگراف
۱۵۰	مؤلفه‌های نگارش تأثیرگذار و خوب
۱۵۱	نمونه‌هایی برای نگارش تأثیرگذار و خوب
۱۵۶	انواع نگارش
۱۵۶	روایت
۱۵۸	تورنوف
۱۵۹	تفسیر
۱۶۰	اقناع
۱۶۱	سازماندهی
۱۶۳	پیش‌نویس اولیه
۱۶۴	ویرایش و بازبینی
۱۶۵	ارائه شفاهی
۱۶۸	منابع برای مطالعه بیشتر
۱۶۹	فصل ششم: تکمیل مقاله
۱۶۹	ارجاعات
۱۷۰	چرا محققان ارجاع می‌دهند؟
۱۷۱	محققان چه چیزی را ارجاع می‌دهند؟
۱۷۵	محققان چگونه ارجاع می‌دهند؟
۱۸۴	ارجاع تاریخ‌نگارانه
۱۸۵	ارجاع توضیحی
۱۸۵	کتاب‌شناسی

۱۸۷	نکات راهنما
۱۸۷	نمونه‌هایی از استنادات کتاب‌شناختی
۱۹۱	کتاب‌شناسی توصیفی
۱۹۲	مقاله کتاب‌شناختی
۱۹۸	مقاله تاریخ‌نگارانه
۱۹۹	بازبینی فرست نهایی
۲۰۳	نتیجه: گزینگی مداوم
۲۰۵	ضمیمه الف
۲۵۹	ضمیمه ب
۲۷۷	کتاب‌شناسی

www.ketab.ir